

П. П. Ротач, О. П. Ротач

Пічета Володимир Іванович

ПІЧЕТА Володимир Іванович (09(21). 10. 1878, Полтава — 23. 06. 1947, Москва) — історик-славист. Син [І. Пічети](#). Академік АН Білорусі (1928) та АН СРСР (1946). Заслужений діяч науки Узбекистану (1949). Закінчив Полтавську класичну гімназію (1898), Московський університет (1901). Від 1903 працював у Коростишевській учительській семінарії (нині Житомирського р-ну Житомирської обл.), Катеринославському комерційному училищі (нині Дніпро), Московському училищі різьбярства й будівництва та інших навчальних закладах. 1903—05 — член Катеринославської губернської вченої архівної комісії. Від 1910 — приват-доцент Московського університету, однак 1911 вийшов у відставку на знак протесту проти політики уряду щодо освіти. Викладав на Вищих жіночих курсах і в Практичній академії комерційних наук. Від 1918 — професор 2-го Московського університету. В тому ж році за 1-й і 2-й томи монографії «Аграрная реформа Сигизмунда-Августа в Литовско-Русском государстве» (Москва, 1917) отримав відповідно ступені магістра та доктора історії. Очолював Білоруське науково-культурне товариство у Москві. Від 1921 — ректор Білоруського університету (Мінськ). Член Центрального виконавчого комітету Білорусі, Наркомату освіти республіки. 1926 отримав звання заслуженого професора. Однак як безпартійний 1929 за вказівкою Бюро ЦК КП(б) Білорусі не був переобраний ректором, 1930 поступово звільнений з усіх посад і позбавлений звання академіка АН Білорусі, а 13 вересня заарештований за звинуваченнями у білоруському буржуазному націоналізмі та прозахідній орієнтації. 1931—34 — на засланні у м. В'ятка, де працював на виробництві; 1934 — професор Воронежського педагогічного інституту (обидва — РФ). 1935 після перегляду справи достроково звільнений і переїхав у Москву, 1940 йому повернуто звання академіка АН Білорусі. Від 1937 — старший науковий співробітник Інституту історії АН СРСР; від 1939 —

завідувач кафедри історії західних і південних слов'ян Московського університету та сектору слов'янознавства Інституту історії АН СРСР, на базі якого 1947 створено Інститут слов'янознавства АН СРСР. Досліджував історію Росії, Білорусі, України, Польщі, Литви та ін. країн. Протягом усього життя цікавився шевченківською темою. 1905 виголосив у Катеринославі доповідь «Тарас Шевченко і кріпосний лад російського життя», в якій розкрив громадсько-політичне значення його поезії. Іншу доповідь, присвячену 50-річчю від дня смерті поета, прочитав у Московському університеті. У ж. «Украинская жизнь» (за редакцією [С. Петлюри](#)) опублікував статтю «“Неволя” в творчестве Т. Г. Шевченко» (1914, № 2). Визвольні думки Т. Шевченка П. відзначив у своїй праці «Основные моменты исторического развития Западной Украины и Западной Белоруссии» (Москва, 1940). Написав спогади «Моя жизнь до 1905 года», що зберігаються в особовому фонді П. в Архіві РАН.

Основні праці

История Литовского государства до Люблинской унии. Вильно, 1921; Введение в русскую историю: (Источники и историография). Москва; Петроград, 1922; История народного хозяйства в России XIX—XX вв. Начало индустриализации и разложение крепостного хозяйства. Москва, 1922; История крестьянских волнений в России. Минск, 1923; Гісторыя Беларусі. Ч. 1. Москва; Ленинград, 1924; Белорусский язык как фактор национально-культурный. Минск, 1924; 1991; История сельского хозяйства и землевладения в Белоруссии. Ч. 1. Минск, 1927; Исторические судьбы Западной Украины и Западной Белоруссии. Москва, 1939; История Чехии. Москва, 1947 (співавт.); Белоруссия и Литва в XV— XVI вв. Москва, 1961.

Рекомендована література

1. Ротач П. Матеріали до Українського біографічного словника: Літературна Полтавщина // Арх. України. 1968. № 1;
2. Владимир Иванович Пичета: Биобиблиогр. указ. Минск, 1978;
3. Славяне в эпоху феодализма: Сб. статей: К 100-летию В. И. Пичеты. Москва, 1978;
4. Академик В. И. Пичета. Страницы жизни. Минск, 1981;
5. Скалабан В. У., Кузьменка У. І. Академік У. І. Пічэта: выпрабанне лесам // Беларускі гістарычны часопіс. Мінск, 2003. № 6.

Бібліографічний опис:

Пічета Володимир Іванович / П. П. Ротач, О. П. Ротач // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. – К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2023. – Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-880639>

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).